

ומתרצת הגמרא: **אלא**, שטר מקושר — מדרבנן. תקנת חכמים הוא, ולא מהמקרא הוא נלמד. וקראי, המקראות שדרשנו מהם לעיל, רק **אסמכתא בעלמא** הם.

וטעמא מאי תקינו רבנן מקושר, מדוע באמת תקינו חכמים שטר מקושר?

אתרא דכהני הוו. אותו מקום שתיקנו בו גט מקושר, היו שם הרבה כהנים, והיו קפדי **טובא**, היו כועסים במהירות על נשותיהם, ומגרשי נשיהו, מגרשים אותן מיד מתוך כעסם, ושוב לא יכלו להחזירן, שהכהן אסור בגרושה.⁽¹⁷⁾ **ועבדי רבנן תקנתא**, לכן

המקנה, אינו בא לשום דרשה אלא להשמיענו כי **הכי הוה מעשה**, שכך היה שירמיה לוקח את ספר המקנה, ונתנו לברוך בן נריה כדי שישמרנו לימים רבים.⁽¹⁶⁾

והמקרא השלישי **על פי שנים עדים או על פי שלשה עדים**, בא להקיש שלשה לשנים, **כפלונתא דרבי עקיבא ורבנן** במסכת מכות [ה ב]. שרבי עקיבא ושאר תנאים, כל אחד לשיטתו, דורשים שם את הפסוק ששלשה עדים הם כמו שנים לגבי דינים שונים, וכגון שאם נמצא אחד מהשלשה קרוב או פסול, שכל העדות בטלה, כמו בשני עדים.

שם "למען יעמדו ימים רבים", כדי שאם לאחר זמן רב ישתכח הדבר, ויבאו יורשי המוכר לערער שהיו צריכים לכתוב שטר פשוט ולא מקושר, יוכלו להציג גם שטר פשוט.

או משום שהשדה עצמה היתה בענתות, שהיתה עיר הכהנים ואילו השטר נכתב בירושלים. לכן, היו צריכים שתי שטרות, מקושר כמנהג מקום השדה, ופשוט כמנהג מקום הכתיבה.

וגם לפי המסקנא, שאין למדין מהפסוקים הללו דיני גט מקושר, מכל מקום, כך היה המעשה, שירמיה קנה את השדה בשני שטרות, בפשוט ובמקושר. שנאמר שם "לקוח את הספרים האלה את ספר המקנה הזה, ואת החתום, ואת ספר הגלוי הזה, והנחתם בכלי חרש למען יעמדו ימים רבים", משמע שהיו שני ספרים.

17. מכאן הקשה התורת חיים על מה שכתב רבינו ירוחם, שיש אומרים, שאם בעל הבית אמר לפועל בדרך כעס "לך מעמדי", אין הפועל נפטר משעבודו לבעל הבית, כיון שאמר זאת מתוך כעסו [והובאה דיעה זו בשולחן ערוך חושן

ובמרומי שדה כתב שלכאורה קשה מה בכך שהוא עצה טובה, מכל מקום, מזה שכתוב "וכתוב בספר וחתום" משמע שישנם שני סוגי שטרות? ואם כדברי התוס' ש"וחתום" היינו תורף, אם כן, לא צריך לומר שהוא עצה טובה. ועוד הקשה על לשון הגמרא "לכדתניא" שאין לו מקום, ולכאורה הוא טעות דפוס.

וכתב לבאר, על פי הגמרא בגיטין [לו א], שלפי רבי מאיר שעדי חתימה כרתי והוא מן התורה, פירוש הכתוב "וחתום" הוא חתימת ידי העדים. ולפי רבי אלעזר שעדי מסירה כרתי, כתב רש"י שם ש"וחתום" היינו רק עצה טובה להחתים עדים "מפני תיקון העולם", שמא ימותו עדי המסירה ויוכל לקיים את השטר על ידי עדי החתימה. וזו כוונת הגמרא, שלפי רבי מאיר הוא לכדתניא שהעדים צריכים לחתום מעיקר הדין, ואילו לפי רבי אלעזר, הוא רק עצה טובה.

16. כתב היד רמה, שירמיה קנה את השדה מחנמאל בשני שטרות, פשוט ומקושר. במקושר, משום ששניהם היו כהנים. שהרי ירמיה היה כהן וחנמאל היה בן דודו. ולכן, היו צריכים לכתוב שטר מקושר. וגם שטר פשוט כתבו, כמו שנאמר